

УДК-069 727.7

Дивак В.І.,

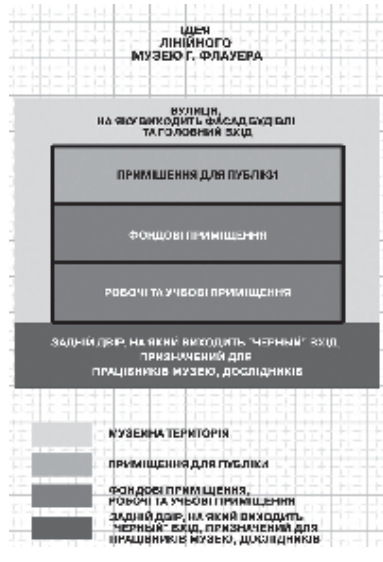
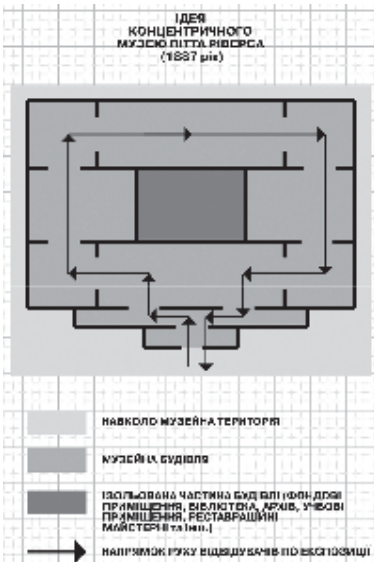
Київський національний університет будівництва і архітектури

ВЕРТИКАЛЬНІ МУЗЕЇ ТА ВЕРТИКАЛЬНІ РОЗШИРЕННЯ МУЗЕЇВ

Розширення є однією з загальних проблем розвитку сучасних музеїв і потребує нових методів побудови об'ємно – просторової структури. На місця горизонтальних форм розширень приходять нові, одна з яких – вертикальні розширення. Вони обумовлені відсутністю вільних земельних ділянок у щільній міській забудові. При цьому докорінно змінюється об'ємно – просторова побудова розширення, ускладнюється можливість розміщення на земельній ділянці. Але досвід побудови вертикальних розширень відомих музеїв вказує на доцільність та успішне використання таких форм музейного будівництва.

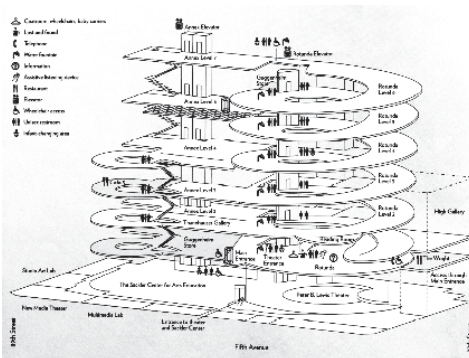
Ключові слова: музеї, розширення музеїв

Початок виникнення музеїв пов'язується з існуванням протомузейних форм таких як: скарбниці, галереї, кабінети, кунсткамери... Рухливою силою слугувало прагнення людини до збирання та накопичення артефактів. Така можливість була у заможних прошарків населення. Розташовувались такі утворення в помешканнях вельмож, культових приміщеннях. Спочатку це були невеличкі накопичення, які згодом, перетворювались в значні зібрання творів мистецтва, ювелірних виробів, першодруків. Побудова та розміри визначались загальною побудовою самої споруди. Розвиток будівельної технології також створював певні обмеження на можливість побудови гнучких конструктивних рішень. Палаці будувались зі значними земельними ділянками, які у подальшому дали змогу просторовому розширенню музеїв у ХХ ст. Поверховість будівель обмежувалась у більшості випадках трьома поверхами. Ці фактори зумовили появу перших музеїв саме в палацах та в тих межах конструктивних та об'ємно-просторових рішень. Класичний музей мав горизонтальну форму побудови та архітектурно-художню виразність у вигляді палацу. На той час існувало три моделі побудови музею: модель Г.Флауера, модель концентричного музею Пітта Ріверса та Ф.Міццісі. В основі була горизонтальне розміщення функціональних зон музею. Вони відображали потреби та можливості, що склалися на той час.

Така тенденція проіснувала до середини ХХ ст., коли архітектором Ле Корбюз'є (Шарль Едуард Жаннере Грі) були узагальнені та проголошені нові тенденції розвитку архітектури [1.]:

- 1) будинок на стовпах, під будинком сад;
- 2) дахи-сади, суміщена покрівля;
- 3) вільне планування, яка не залежить від стін, інтегральний простір;
- 4) стрічкові вікна, розташовані вздовж фасаду;
- 5) вільний фасад, консольно винесений і звільнений від навантаження.

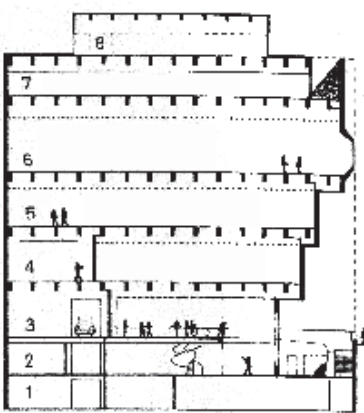

П'ять принципів сучасної архітектури зумовили значний вплив на подальший розвиток музеїв. Ле Корбюз'є у 1939 році була запропонована ідея “безмежного розширення музею” в якій була спроба вертикального зонування. Перший поверх віддавався приміщенням, що забезпечують діяльність музею, а другий – експозиційним залам.

Подальший розвиток суспільства, будівельної індустрії, та ущільнення міської забудови, потреба у

новому будівництві зумовили появу нового типу побудови – вертикальної музею. Розвиток був направлений не тільки вгору, а й нижче рівня поверхні землі. Однією з перших будівель такого типу був музей Соломона Гуггенхайма у Нью-Йорку (арх. Ф.Л. Райт, 1959 р.). За порадою радника з питань культури С. Гуггенхайма Хілли Рібай, було написано листа до Ф.Л.Райта з пропозицією виконати проект. Але він категорично заперечував щодо місця майбутнього музею. Ділянка обмежена, будівлі навкруги мали велику кількість поверхів. Весь час велись перемови щодо іншого місця. Складні містобудівні умови зумовили появу нового підходу щодо вирішення складної проблеми побудови музею. На той час вже був винайдений ліфт, який використовувався для підйому людей у хмарочосах. Це дозволило підіймати відвідувачів на верхній поверх, та починати огляд експозиції з верхнього поверху, весь час опускаючись до низу. Ф.Л. Райт став і у цьому первопрохідцем, він першим використав ліфтові пристрої у музеї.

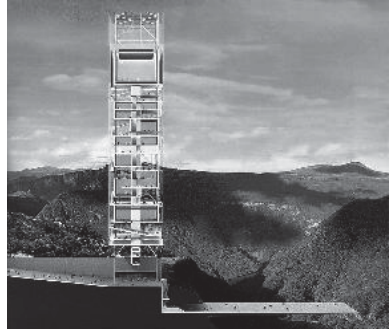
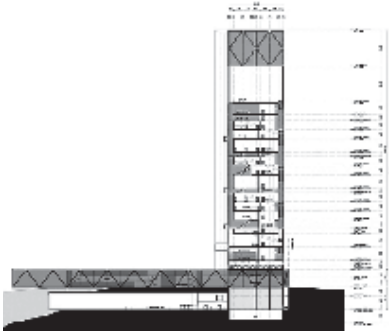
Наступним музеєм вертикальної побудови став музей імені Гертруди Уїтні. Це була не перша будівля музею, але саме з нею пов'язують відомий музей. Авторство належить архітектору Марселю Брейєру, який спроектував 8 поверхову будівлю, що відчинила двері для відвідувачів у 1966 році.

Музей Уїтні
Нью-Йорк, США, арх. Марсель Брейєр

На відміну від музею Соломона Гуггенхайма, Брейєр додав для використання відвідувачів додатковий рівень нижче поверхні землі, дещо відійшовши зовнішньою стіною у середину будівлі. Для цього було використано приямок, в якому розмістився сад каміння, який споглядають

відвідувачі ресторану. Поверх саду побудовано місток, який використовується як вхід до музею. Це дало можливість на обмеженій ділянці зробити вхід, сад каміння та можливість проникнення до поверху, що знаходиться нижче рівня міського тротуару, денного світла.

Музей С.Гуггенхайма (проект)
Гвадалахара, Мексика, арх. Енріке Норген

Проект найбільшого вертикального музею запропонований архітектором Енріке Норгеном при проектуванні музею С.Гуггенхайма у Гвадалахарі (Мексика). В данному випадку не містобудівна ситуація змусила прийняти дане рішення, а бажання повторити комерційний успіх музею С.Гуггенхайма у Більбао, та залучити якомога більшу кількість туристів. Виставкові галереї розміщені у 17 поверховій вежі, яка розміщена на краю ущелини з якої відкриваються мальовничі краєвиди. Будівля проектувалась як символ міста, а ніж музей. При незначній площі забудови вежі, половина поверху відведена під вертикальні комунікації та оглядові майданчики. Не досить переконливе поєднання функцій (символу міста, оглядової вежі, музею). Саме музей отримав останню сходинку у цьому переліку завдань.

Більш виважені рішення вертикальних музеїв притаманні Новому музею (Нью-Йорк, США, арх. Кузуйо Седжіма, Руйє Нішізава), музею фірми CITROEN (С-42), Американський музей народного мистецтва (Нью-Йорк, США, арх. Тод Вільямс). Музеї побудовані у щільній забудові міського кварталу на відносно невеликій ділянці.

Розміри площі забудови Американського музею народного мистецтва складає лише 12,2 x 30,5 метри. При цьому використано кожен сантиметр площі підлоги та стін для розміщення експозиції. Були застосовані технічні

пристрої для руху панелей фасаду, які реагують на природне освітлення, схід та захід сонця, зміну пори року. [3]

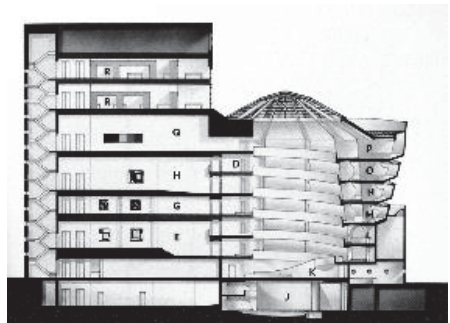

Новий музей
Нью-Йорк, США, арх. Кузуйо Седжіма, Руйє Нішізава

Американський музей народного мистецтва
Нью-Йорк, США, арх. Тод Вільямс

Окрім будівництва нових музеїв вертикальної побудови, в останні роки покладено початок будівництва розширень вертикальної побудови. Фактори, що змушують архітекторів до цього тіж, що спричинили до будівництва самих музеїв: збільшення фондів, брак вільного місця. Музей С. Гуггенхайма у Нью-Йорку став одним з перших, хто заклав основи вертикального музею, а й вертикального розширення музею. У 1992 році

фірмою Gwathmey Siegel & Associates Architects було зроблено розширення музею у вигляді прямокутної вежі. Таким чином музей отримав додатково виставкові та офісні приміщення. Нова будівля безпосередньо поєднана з основною будівлею по усій висоті добудови.

Подальший розвиток просторової структури отримують найвідоміші музеї світу такі як: музей сучасного мистецтва у Сан-Франциско, музей Tate у Лондоні. Об'ємно-просторове рішення зумовлено фактором нестачі вільного місця, що зумовлює прийняття розширення вертикальної побудови.

Музей сучасного мистецтва
Сан-Франциско, США
Snohetta

Тейт музей
Англія, Лондон 2012 р.
Herzog & de Meuron

У архітектурно – художньому сенсі, це будівлі, що відрізняються від архітектурного рішення основної будівлі. В одних випадках вони використовуються як тло, на фоні якого основна будівля підкреслює свою виразність (музей С.Гуггенхайма, Нью-Йорк, США), в інших як самостійні архітектурні об'єкти (музей Тейт, Англія, Лондон, Herzog & de Meuron).

На основі досліджень можна зробити наступні висновки:

- поява нового типу розширення (вертикальне розширення) виникло в кінці ХХ сторіччя;
- причини виникнення обумовлені нестачею вільних земельних ділянок у щільній структурі забудови міста;
- новий тип призвів до зміни об'ємно-планувальної структури розширення:
- реалізація нової об'ємно-планувальної структури зумовила використання вертикальних комунікаційних систем;
- змінився напрям руху відвідувачів з горизонтального – на вертикальний (з верхніх поверхів – до низу).

Список літератури

1. <http://top10design.ru/archives/610>
2. <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=374720> музей Гвадалахара
3. <http://www.archdaily.com/61497/american-folk-art-museum-tod-williams-billie-tsien/>

Аннотация

Расширение есть одной из насущных проблем развития современных музеев и требует новых методов построения объемно-пространственных структур. На место горизонтальных форм расширений приходят новые, одна из которых вертикальные расширения. Они обусловлены отсутствием свободных земельных участков в плотной городской застройке. При этом в корне изменяется объемно-пространственное построение расширения, усложняется возможность размещения на земельном участке. Но опыт построения вертикального расширения известных музеев указывает на целесообразность и успешное использование таких форм музейного строительства.

Ключевые слова: музеи, расширение музеев.

Summary

Enlargement is one of the urgent problems of modern museums, acquiring new methods for constructing volumetric spatial structures. In place of the horizontal extensions come new forms, one of which - the vertical expansion. They are caused by the lack of available land in dense urban areas. This radically changes ob'mno-spatial construction of the extension is complicated placement opportunities on the land. But the experience of vertical extensions famous museums indicates the existence and successful use of these forms of museum construction.

Keywords: museum, museums extension